

УДК 378:373.2.011.3-051]:001.895

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-268-280](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-268-280)

Козак Людмила Василівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 04053, м. Київ, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, тел.: (044) 272-19-02, <https://orcid.org/0000-0002-4528-1905>

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРА З ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розкрито організаційно-методичні засади підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності; подано авторське тлумачення понять «інноваційна професійна діяльність магістра з дошкільної освіти», «підготовка майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності», «готовність магістра з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності»; проаналізовано стандарт вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Дошкільна освіта» та освітньо-професійну програму 012.00.01 Дошкільна освіта з підготовки магістрів, в яких визначено інноваційні засади підготовки магістрів з дошкільної освіти; обґрунтовано структурні компоненти готовності магістра з дошкільної освіти до інноваційної діяльності, що містять такі складові елементи: досвід ціннісного ставлення до інновацій та інноваційної діяльності (ціннісно-мотиваційний компонент); систему наукових знань про фахові інновації та зміст інноваційної професійної діяльності (інформаційно-когнітивний компонент); уміння відбору, оцінювання і творчого застосування педагогічних інновацій в освітній практиці; створення і реалізацію інноваційних розробок в освітньому середовищі закладу дошкільної та/або вищої освіти (діяльнісно-творчий компонент); оволодіння способами самопізнання, саморегуляції та самореалізації (професійно-рефлексивний компонент); вивчено стан готовності майбутніх магістрів з дошкільної освіти до застосування інновацій у професійній діяльності; розкрито зміст програми навчальної дисципліни «Інновації в професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти», спрямованої на формування готовності магістрів до інноваційної викладацької діяльності; розкрито мету, завдання, особливості програми, підходи до її реалізації та змістову складову; представлено форми навчання та учіння, що забезпечують формування готовності магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності в системі вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: викладач; дошкільна освіта; заклад вищої освіти; інновація; інноваційна діяльність; інноваційна професійна діяльність магістра з дошкільної освіти; інноваційні технології навчання; професійна підготовка; готовність магістра з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності.

Kozak Liudmyla Vasylivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Preschool Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Bulvarno-Kudryavska St., 18/2, Kyiv, 04053, tel .: (044) 272-19-02, [https://orcid.org/0000 0002 4528-1905](https://orcid.org/0000_0002_4528-1905)

INNOVATIVE ACTIVITY AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF A MASTER'S DEGREE IN PRESCHOOL EDUCATION

Abstract. The article reveals the organizational and methodological bases of training future Masters in Preschool Education for innovative professional activity; presents the author's interpretation of the concepts of "innovative professional activity of a Master in Preschool Education", "training of future Masters in Preschool Education for innovative professional activity", "readiness of a Master in Preschool Education for innovative professional activity"; analyses the standard of higher education of the second (Master's) level of higher education in the speciality "Preschool Education" and the educational and professional program 012.00.01 Preschool Education for the preparation of Masters, which define the innovative principles of training Masters in Preschool Education; substantiates the structural components of the readiness of the Master of Preschool Education for innovation, which include the following components: experience of value attitude to innovation and innovative activity (value-motivational component); a system of scientific knowledge about professional innovations and the content of innovative professional activity (information and cognitive component); the ability to select, evaluate and creatively apply pedagogical innovations in educational practice; create and implement innovative developments in the educational environment of a preschool and/or higher education institution (activity-creative component); mastering the ways of self-knowledge, self-regulation and self-realization (professional-reflective component); studies the state of readiness of future Masters of Preschool Education to apply innovations in professional activity; reveals the content of the program of the discipline "Innovations in the professional training of specialists in preschool education" aimed at forming the Masters' readiness for innovative teaching activities; presents the purpose, tasks, features of the program, approaches to its implementation and content component; considers the forms of teaching and learning that ensure the formation Masters' readiness for innovative professional activity.

Keywords: teacher; preschool education; institution of higher education; innovation; innovative activity; innovative professional activity of a Master of Preschool Education; innovative teaching technologies; professional training; readiness of a Master of Preschool Education for innovative professional activity.

Постановка проблеми. Під впливом соціально-економічних перетворень у суспільстві відбуваються радикальні зміни у всіх сферах життя нашої країни,

зокрема і в освітній галузі. Аналіз ринку праці, позиція роботодавців та замовника засвідчують, що на сьогоднішній день гостро стоїть питання насичення ринку праці фахівцями дошкільної освіти, а також проблема приведення професійної діяльності педагогів у відповідність із підвищеними вимогами до якості та різноманітності освітніх послуг з боку батьків та самих дітей [1].

Розвиток дошкільної освіти, її перехід на новий якісний рівень неможливий без прояву творчого потенціалу всіх фахівців системи дошкільної освіти, їх здатності здійснювати професійну діяльність на принципово новому – інноваційному рівні, спираючись на досягнення науки, потреби особистості і суспільства.

Зазначене актуалізує проблему підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності та засвідчує необхідність трансформації здобутків інноваційної педагогіки у дисципліни фахового спрямування, визначення їхнього змісту та технологій опанування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній педагогіці досліджуються різні аспекти підготовки педагогів до інноваційної професійної діяльності, зокрема, формування готовності майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності у процесі професійної підготовки (І. В. Гавриш, Т. М. Демиденко, Н. І. Клокар, О. Г. Козлова, О. І. Огієнко, Л. О. Пертиченко, О. І. Шапран, Л. С. Шевченко та інші); підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності (Л. В. Козак); підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності (І. М. Дичківська); підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності (Л. А. Машкіна, К. С. Балаєва, Л. В. Іщенко, В. М. Кошель, Н. В. Юрченко, І. Ю. Підлипняк та інші); упровадження інноваційних технологій у підготовку педагогічних кадрів (О. В. Волошина, Т. Т. Поясок, С. О. Сисоева, С. І. Стрілець та інші). Водночас розв'язання проблеми підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності на посаді вихователя-методиста, керівника закладу дошкільної освіти, викладача фахових дисциплін у закладі вищої освіти залишається актуальним.

Мета статті полягає у розкритті організаційно-методичних засад підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності та узагальненні досвіду розробки програми навчальної дисципліни «Інновації в професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти», спрямованої на формування готовності магістрів з дошкільної освіти до інноваційної викладацької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Сутнісною характеристикою інноваційної діяльності в системі освіти є оновлення освітньої практики шляхом створення, розповсюдження та освоєння нових ефективних способів і засобів досягнення

визначених цілей освіти. Зокрема, у документі «Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» інноваційна освітня діяльність тлумачиться як «розробка, поширення та застосування освітніх інновацій» [2].

Інноваційна педагогічна діяльність у дошкільній освіті ґрунтується на принципах особистісного підходу, носить творчий характер, організовується у формі дослідно-експериментальної роботи, має стійку мотивованість на пошук нового в цільових, змістових і процесуальних характеристиках навчально-виховного процесу дошкільного закладу [3].

Відповідно інноваційна діяльність викладача дошкільного фаху має бути спрямована на суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу, забезпечення підготовки студентів до практики впровадження інноваційних знань у виховання і навчання дошкільнят, розвиток інноваційних якостей студента, а також власний саморозвиток через створення і застосування педагогічних інновацій у системі підготовки фахівців дошкільної освіти [4].

Одним із рівнів підготовки педагога у галузі дошкільної освіти є другий (магістерський) рівень вищої освіти. Вимоги до змісту, обсягу і рівня підготовки магістра з дошкільної освіти передбачено Стандартом вищої освіти галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» спеціальності 012 «Дошкільна освіта», який є основою оцінки освітньої кваліфікації фахівця [5]. Згідно з документом, об'єктом вивчення та діяльності магістра з дошкільної освіти є організація дошкільної освіти, освітня і психолого-педагогічна інноватика, організація і забезпечення освітнього процесу в закладах вищої освіти з підготовки фахівців для системи дошкільної освіти. Відповідно цілями навчання є підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні завдання дошкільної освіти, що потребують досліджень та/або інновацій. У даному документі подано перелік компетентностей магістра для забезпечення якісної дошкільної освіти, ефективного розв'язання завдань організаційно-управлінського, дослідницько-інноваційного та освітнього характеру в системі дошкільної та вищої освіти.

Формування цих компетентностей відображено в освітньо-професійній програмі 012.00.01 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Узагальнення наукових підходів до визначення інноваційної педагогічної діяльності, аналіз вимог до діяльності магістра з дошкільної освіти дозволяє нам розглядати інноваційну професійну діяльність магістра з дошкільної освіти як комплексну багатофункціональну творчу діяльність, спрямовану на підвищення якості дошкільної освіти, розвиток інноваційних якостей майбутніх педагогів, а також власний саморозвиток шляхом застосування, розроблення та упровадження педагогічних інновацій в освітній процес закладів дошкільної освіти або в систему підготовки фахівців з дошкільної освіти.

Підготовка майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності окреслюється нами як процес формування готовності до інноваційної діяльності та набуття досвіду такої діяльності в інноваційному освітньому середовищі вищого та дошкільного закладів освіти.

Ми виходимо з того, що підготовка майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності має бути цілісною, відображати у своєму логічному розгортанні її зміст і структуру та забезпечувати формування у магістрів усіх компонентів готовності до інноваційної професійної діяльності.

Готовність магістра з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності розглядаємо як результат його підготовки у закладі вищої освіти, який відображає систему мотивів, знань, умінь, навичок, професійно-особистісних якостей, що забезпечують успішність інноваційної професійної діяльності магістра в дошкільній освіті або в системі підготовки фахівців для галузі дошкільної освіти [6].

Теоретичний аналіз проблеми дозволив визначити структуру готовності магістра з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності, яка включає такі компоненти: ціннісно-мотиваційний, інформаційно-когнітивний, діяльнісно-творчий, професійно-рефлексивний.

Ціннісно-мотиваційний компонент характеризується усвідомленням значущості інноваційної діяльності в освіті, стійким пізнавальним інтересом до інновацій, їх пошуку та творчим оволодінням; потребою в розробці та реалізації нових освітніх проєктів; наявністю високого рівня сприйнятливості до нововведень; прагнення до успіху у професійній діяльності.

Інформаційно-когнітивний компонент включає знання про сутність та специфіку інновацій в дошкільній освіті та професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти, особливостей інноваційної професійної діяльності; знання сучасних засобів, методів, форм і технологій організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти та вищої школи.

Діяльнісно-творчий компонент характеризується вмінням визначати цілі інноваційної діяльності, знаходити нестандартні рішення педагогічних задач, творчо мислити, самостійно розробляти, оцінювати та впроваджувати нові технології освітньої взаємодії, творчо підходити до реалізації педагогічного процесу, акумулювати та використовувати новаторський досвід інших педагогів, співпрацювати у науково-творчій діяльності.

Професійно-рефлексивний компонент відображає сформованість рефлексивних умінь здійснення самоаналізу та аналізу діяльності інших, саморегуляції та самоконтролю, самооцінки особистих досягнень в інноваційній діяльності, усвідомлення та оцінювання діяльності інших.

Аналіз наукових джерел та нормативних документів дозволив нам сформулювати вимоги до відбору змісту підготовки магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності, а саме [7].

- зміст підготовки майбутніх магістрів має ґрунтуватися на системі загальнодидактичних принципів та специфічних принципів підготовки до інноваційної професійної діяльності («інноваційної» інформації, інформатизації, інтеграції, варіативності, пріоритетності науково-дослідної діяльності, індивідуальної творчості, партнерства та співробітництва);

- зміст навчального матеріалу повинен відображати: сучасні тенденції розвитку дошкільної та фахової вищої освіти; основні напрями інноваційних процесів в системі дошкільної освіти та професійної підготовки педагогічних кадрів; особливості освітніх та фахових інновацій; зміст інноваційної професійної діяльності; досвід застосування набутих знань на практиці щодо упровадження інновацій в освітній процес закладу дошкільної та вищої освіти;

- зміст навчального матеріалу повинен передбачати розвиток інноваційного мислення, формування дослідницьких, проєктувальних, комунікативних, рефлексивних умінь, забезпечувати особистісно-професійний саморозвиток майбутнього магістра як умови його здатності до інновацій;

- реалізація змісту підготовки майбутніх магістрів до інноваційної професійної діяльності можлива при використанні системного, компетентнісного, особистісно-орієнтованого, дослідницького, діяльнісно-рефлексивного, індивідуально-творчого, інтегративного підходів.

Зміст підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної викладацької діяльності в закладах вищої освіти реалізується в програмах навчальних дисциплін: «Педагогіка вищої школи»; «Методика викладання фахових дисциплін»; «Інновації в професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти», а також у програмі виробничої (асистентської) практики.

З метою вивчення актуальності дисципліни вибіркового блоку «Інновації в професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти» для підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності нами було проведено анкетування магістрантів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. В опитуванні взяли участь 86 магістрантів денної та заочної форм навчання.

Метою анкетування було виявлення мотиваційної спрямованості магістрантів до оволодіння інноваціями у сфері професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти, знань та вмінь їх практичного застосування в освітньому процесі закладу вищої освіти, здатності до аналізу й самооцінки готовності до застосування інновації у професійній діяльності.

Аналіз проведеного анкетування щодо виявлення мотивації майбутніх викладачів до застосування інновацій у професійній діяльності показав, що: 65,1% опитаних постійно цікавляться інноваціями; 60% респондентів мають потребу оволодівати та творчо реалізовувати інновації у сфері професійної діяльності; 37,6% респондентів оволодівають інноваціями з метою професійного розвитку та самореалізації у професійній діяльності; 32,9% опитаних мотивує інтерес до нового та бажання створювати власне; 18,8% респондентів усвідомлює соціальні вимоги до викладача і його професійної діяльності; 7,1% – прагне вдосконалювати освітній процес; 3,5% – оволодівають інноваціями, оскільки цього вимагає вивчення дисципліни.

Відтак, було з'ясовано, що більша половина магістрантів цікавляться інноваціями та мають потребу застосовувати їх у професійній діяльності. При цьому провідними мотивами виступають мотиви професійного розвитку, інтерес до нового, усвідомлення соціальних вимог та прагнення вдосконалювати освітній процес. Отже, більшість респондентів усвідомлює значущість інновацій для ефективної професійної діяльності.

Аналіз відповідей магістрантів щодо їх обізнаності з інноваційними технологіями навчання майбутніх фахівців у закладі вищої освіти засвідчив, що 53% опитаних вважає, що має достатні знання з ігрових технологій навчання, 45,3% – дискусійних; 44,1% – проєктних, 42,5% – аналізу ситуацій, 37% – проблемного навчання, 33,4% – кооперованого навчання; 29% – евристичного. В той же час, 44,2% опитаних потребують допомоги в оволодінні вміннями застосовувати на практиці технології проблемного навчання; 40,2% – евристичного; 38,4% – ситуативного; 36,4% – проєктного, 36,3% – кооперованого, 35,8% – дискусійного, 12% – ігрового.

Майбутні викладачі оцінили свою готовність до застосування педагогічних інновацій у професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти таким чином: 32,1% – цілком готові; 42,3% – частково готові, 25,6% – не готові.

Варто зазначити, що магістранти переважно на інформаційному рівні ознайомлені з інноваційними технологіями навчання, але не повною мірою володіють методиками їх застосування у підготовці фахівців з дошкільної освіти. Як наслідок, лише третя частина опитаних готові до самостійного застосування інноваційних технологій у викладанні фахових дисциплін. Відповідно постає завдання щодо забезпечення практичного опанування магістрантами інноваційними технологіями навчання з метою застосування їх у професійній діяльності, що дозволить підготувати викладачів нової формиції.

З огляду на викладене, важливим є узагальнення досвіду розробки та впровадження у підготовку майбутніх магістрів програми навчальної дисципліни «Інновації в професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти».

При виборі змісту дисципліни ми виходили з того, що продуктивність інновацій в освіті пов'язана, перш за все, з теоретичним осмисленням, практичним оволодінням і гнучким використанням нових технологій навчання. Головним у цьому процесі має стати підготовка викладача здатного до інноваційної професійної діяльності, особистісного і професійного зростання.

Програма навчальної дисципліни має на меті розширити та поглибити у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта фахових компетентностей щодо освоєння та впровадження в практику інноваційних розробок, спрямованих на підвищення якості освітньої діяльності в системі професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти.

Відповідно до мети, визначено такі завдання програми: формувати знання магістрантів про зміст інновацій у професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти на сучасному етапі розвитку вищої освіти; розвивати вміння досліджувати та доцільно впроваджувати в освітній процес закладу вищої освіти вітчизняний і закордонний інноваційний педагогічний досвід; формувати у майбутнього викладача готовність до застосування, розроблення, оцінювання та упровадження психолого-педагогічних інновацій у систему професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти; розвивати інноваційне мислення магістранта, що передбачає здатність виокремлювати педагогічні проблеми та шукати способи їх ефективного вирішення у процесі професійної діяльності.

Реалізація програми дозволяє нам зробити такі висновки.

У процесі вивчення дисципліни важливо зосередити увагу на засвоєнні майбутніми викладачами знань з інновацій та інноваційних тенденцій у системі професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти в Україні та за кордоном; знань та умінь застосування технологій проблемного навчання, розвитку творчого мислення фахівця, технологій формування дослідницьких, проєктувальних, комунікативних, рефлексивних умінь та співробітництва.

Зміст дисципліни спрямовано на збагачення уявлень майбутніх викладачів про сутність, специфіку, класифікацію педагогічних інновацій, критерії їх оцінювання, особливості інноваційної діяльності викладача дошкільного фаху; формування знань про інновації та інноваційні тенденції професійної підготовки фахівців з дошкільної освіти в Україні та за кордоном.

Одним із важливих питань є ознайомлення магістрантів з інноваційними підходами до побудови змісту та організації освітнього процесу підготовки фахівців з дошкільної освіти в Україні, серед яких: інтеграція змісту навчальних дисциплін, організація навчання на засадах досліджень, застосування сучасних інтернет-технологій, практико-орієнтований характер підготовки, групова та індивідуальна проєктна діяльність студентів, орієнтованість методів викладання на розвиток креативного та критичного мислення, відповідальності й самостійності студентів у процесі здобуття освіти. Важливим для інноваційної діяльності майбутнього викладача є вивчення закордонного досвіду підготовки педагогів дошкільного профілю та визначення перспективних напрямів його використання в системі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в Україні.

Значна увага надається оволодінню магістрантами інноваційними технологіями навчання фахівців з дошкільної освіти, що сприятиме формуванню готовності майбутнього викладача до інноваційної діяльності.

До основних характеристик інноваційних технологій навчання можна віднести такі: активізація поведінки та мислення студентів; розвиток творчих, комунікативних здібностей; обов'язковість взаємодії студентів між собою і з викладачем; високий рівень залучення студентів у навчальний процес та інші.

Технологія проблемного навчання найповніше відповідає завданням розвитку творчого мислення студентів. У зарубіжній педагогіці концепцію проблемного навчання розвивав американський педагог Дж. Дьюї (1859-1952), який стверджував, що мислення є вирішення проблем. Він вважав, що навчальний процес повинен будуватися за схемою мислення: виникнення проблемної ситуації – аналіз даних – висунення гіпотези – її перевірка [8].

У процесі вивчення теми «Технології проблемного навчання» магістранти знайомляться із сутністю проблемного навчання, умовами його організації у закладі вищої освіти, типами проблемних ситуацій, прийомами їх створення та алгоритмом вирішення; видами, рівнями та етапами проблемного навчання.

Серед методів проблемного навчання особливу увагу надаємо кейс-методу, оскільки його застосування в навчальному процесі вимагає максимального наближення студентів до реальних ситуацій професійної діяльності та прийняття адекватних рішень. За допомогою кейс-методу майбутні педагоги мають можливість вивчати складні професійні питання, формувати вміння виділяти проблеми, аналізувати та розробляти програми дій, що дозволить у майбутньому виважено діяти у реальній ситуації [9]. Магістранти знайомляться зі змістом та джерелами навчальних проблемних ситуацій, етапами створення кейсу, особливостями та конкретними прикладами використання кейс-методу у професійній підготовці майбутніх педагогів.

Особлива увага надається вивченню теми «Технологій розвитку творчого мислення фахівця». У програмі розглядаються евристичні методи пошуку, створення, вдосконалення і реалізації нових ідей, зокрема: метод евристичних запитань, метод контрольних запитань, Scamper-метод, мозковий штурм та його різновиди, метод Уолта Діснея, метод колективного блокнота, метод морфологічного аналізу, метод SWOT-аналізу, методи та прийоми ТРВЗ: метод придумування, метод аглютинації, метод фокальних об'єктів, метод синектики, метод асоціацій та інші. Також, акцентується увага на методах і прийомах розвитку критичного мислення, зокрема: гронування, «Кубування», «Ромашка Блума», «Шість капелюхів», «Т-таблиця», «Сенкан» та інші. Майбутні викладачі знайомляться з особливостями застосування зазначених технологій під час планування та проведення занять у закладі вищої освіти.

Програмою передбачено ознайомлення магістрантів з технологіями, що мають важливе значення у формуванні професійних умінь майбутніх фахівців. Однією з таких технологій є проектна технологія навчання. Зазначимо, що проектування виступає як творча, інноваційна діяльність, оскільки завжди спрямована на створення об'єктивно і суб'єктивно нового продукту [10].

При вивченні теми «Проектна технологія навчання» розглядаються особливості проектної технології навчання у вищій школі, її функції та

принципи, види проєктів, структура та організація роботи над проєктом, критерії оцінки. Оволодіння магістрантами технологією проєктного навчання сприяє виробленню у магістрантів вмінь і навичок проєктування майбутньої професійної діяльності, розвитку критичного мислення, творчих і дослідницьких здібностей, формуванню здатності до інноваційної діяльності.

Головними чинниками розвитку особистості є предметно-практична діяльність і взаємодія між людьми, тому зосереджуємо увагу майбутніх викладачів на інтерактивних технологіях навчання. До них можна віднести ігрові технології, кооперованого навчання, дискусійні, тренінги та інші.

У процесі вивчення теми «Ігрові технології навчання» розглядаються такі питання: функції та структура ігрової діяльності; характерні ознаки гри; види ігрових технологій: ділова гра, рольова гра, інтерактивні ігри, імітаційні ігри, ігри-симуляції, квести; особливості застосування ігрових технологій у підготовці майбутніх фахівців з дошкільної освіти.

Зазначимо, що ігрові технології дозволяють позбутися педагогічних стереотипів і шаблонів, що особливо важливо у формуванні готовності до застосування інновацій як складової інноваційної поведінки викладача.

При вивченні теми «Технології навчання у співробітництві», магістранти знайомляться з різновидами та методами технології, зокрема: «Ротаційні трійки», «Навчання в команді», «Пазл», «Круглий стіл», «Акваріум», «Чотири кути», «Думай – працюй у парі – Ділись», «Галерея», «Групове дослідження», «Гарячий стілець», «Триступенева інтерв'ю», «Ажурна пилка» та інші.

Темою «Діагогічно-дискусійні технології навчання» передбачено ознайомлення магістрантів з формами та методами опрацювання дискусійних питань: «Сократівська дискусія», «Дебати», метод «Ток-шоу», «Мікрофон», «Прес»-метод, «Снігова куля», «Займи позицію», «Дерево рішень», структурою групової дискусії; етапами використання дискусії на занятті.

При вивченні окреслених технологій майбутні викладачі знайомляться з особливостями їх застосування в освітньому процесі закладу вищої освіти.

До організаційних форм, що забезпечують підготовку майбутніх викладачів до впровадження інновацій у професійну діяльність, віднесено проблемні лекції, лекції-бесіди, інтерактивні лекції, проблемний семінар, семінар-розв'язання задач, семінар-евристична бесіда, семінар-проєкт, семінар-ділова гра, семінар-дискусія, семінар-тренінг, самостійну роботу, що містить елементи проблемного пошуку, творчості, проєктування, консультації.

Зміст і характер завдань, що застосовуються в процесі опанування програми сприяють розвитку творчого мислення магістрантів, набуттю й систематизації суб'єктивно нових знань щодо впровадження інновацій у професійну діяльність.

Так, наприклад, до семінарського заняття «Технологія проблемного та ситуативного навчання» магістрантам запропоновано підготувати кейс

ситуацій, що можуть виникати у професійній підготовці фахівців для організації проблемної лекції з фахової дисциплін (за вибором студента).

На семінарському занятті «Технології розвитку творчого мислення фахівця» магістрантам пропонуються такі завдання: обрати тему з конкретної навчальної дисципліни та описати максимальну кількість використання евристичних методів під час її викладання; розробити вправи на стимулювання творчої навчальної діяльності майбутнього фахівця з дошкільної освіти.

До семінарського заняття «Використання ігрових технологій навчання при викладанні фахових дисциплін» магістранти розробляють сценарій навчально-педагогічної ділової або рольової гри при викладанні фахової дисципліни та готують коротку презентацію з моделюванням фрагмента гри. А також пропонують тематику та зміст ігор-симуляцій, зокрема: вікторини, гри-інсценування, квесту при вивченні фахової дисципліни (за вибором студента).

У цілому ефективність реалізації інноваційних знань і умінь магістранта у процесі навчання безпосередньо пов'язана з питаннями організації самостійної пошуково-творчої діяльності і вдосконалення вмінь самостійної роботи.

У процесі вивчення дисципліни магістрантам було запропоновано створити анотований каталог наукових праць, присвячених проблемам інновацій у системі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти в Україні та за кордоном, підготувати інформаційно-методичні картки характеристик технологій навчання майбутніх фахівців з дошкільної освіти. Карта включає наступні складові: назва технології, мета, алгоритм роботи, методи (прийоми, стратегії), що використовуються, форми організації (індивідуальна, групова, колективна), педагогічний результат, приклад використання технології у взаємодії зі студентами, опрацьовані джерела.

Загальне оцінювання навчальних досягнень магістрантів здійснюється за результатами участі в лекціях, обговорення питань і виконання пошуково-творчих завдань на семінарах, виконання завдань для самостійної роботи.

Для діагностики сформованості готовності майбутніх магістрів з дошкільної освіти до застосування інновацій у професійній діяльності нами були розроблені питання авторських анкет; опитувальники для самоперевірки знань з дисципліни; тестові і практико-орієнтовані завдання для оцінювання знань та умінь; діагностична карта «Самооцінка готовності до інноваційної діяльності».

Висновки. Узагальнення досвіду розробки програми навчальної дисципліни «Інновації в професійній підготовці фахівців з дошкільної освіти» показало, що підготовка магістра з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності забезпечується удосконаленням та гнучкістю змісту лекційних і семінарських занять; орієнтацією на особистісний і практичний досвід студентів, їхні індивідуальні запити; застосуванням технологій

навчання, що сприяють розвитку творчого і критичного мислення педагогів, оволодінню й систематизації знань щодо створення інноваційних освітніх продуктів, удосконаленню дослідницьких, проєктувальних, комунікативних умінь; виробленням чітких критеріїв і показників оцінювання готовності магістранта до інноваційної діяльності. Перспективним напрямком подальших досліджень може стати формування інноваційної культури магістранта засобами цифрових технологій, зокрема ШІ, що пов'язано з реаліями і потребами сучасної освіти в Україні.

Література:

1. Іщенко Л. В. Формування готовності майбутніх вихователів до реалізації сучасних педагогічних технологій у закладах дошкільної освіти. *Věda a perspektivy*. № 2(9). 2022. С. 152–164.
2. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності. Наказ МОН України від 07.11.2000 № 522 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text>
3. Дичківська, І. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до інноваційної педагогічної діяльності: теорія і методика: монографія. Рівне: Видавець О. Зень, 2017. 372 с. С. 175–176
4. Козак Л.В. Особливості інноваційної професійної діяльності викладача дошкільної педагогіки і психології. 1025-річчя історії освіти в Україні: традиції, сучасність та перспективи: зб. матер. Міжн. наук. конф.(22 травня 2014 р.). К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. С.110–119.
5. Стандарт вищої освіти. Другий (магістерський рівень) вищої освіти. Ступінь «магістр». Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 012 «Дошкільна освіта». Затверджено наказом МОН України від 29.04.2020 р. № 572.
6. Козак Людмила. Технологічні засади підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності. *Інноватика у вихованні*. Випуск 13.Том 1. 2021. С.18-27. DOI: 10.35619/iiv.v1i13.370
7. Козак Л.В. Теоретико-технологічні засади підготовки майбутніх магістрів з дошкільної освіти до інноваційної професійної діяльності / *Pedagogical and psychological science and education: transformation and development vectors* : Collective monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2021. 362 p. – С.235- 257. DOI <https://doi.org/10.30525/979934-26-084-1-13>
8. Козак Людмила. Технології розвитку творчого мислення майбутніх педагогів дошкільної освіти. *Інноватика у вихованні*. Випуск 14. 2021. С.66-75. DOI: 10.35619/iiv.v1i14.422
9. Козак Л.В. Кейс-метод у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності. *Освітологічний дискурс*: електронне наукове фахове видання. 2015. №3 (11). С. 153-162. Режим доступу: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/290#.VY2ehL7LIU>
10. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. - К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с

References:

1. Ishchenko L. V. (2022). Formuvannia hotovnosti maibutnix vykhovateliv do realizatsii suchasnykh pedahohichnykh tekhnolohii u zakladakh doshkilnoi osvity [Formation of readiness of future educators to implement modern pedagogical technologies in preschool education institutions]. *Věda a perspektivy*. № 2(9). S. 152–164. [in Ukrainian].
2. Polozhennia pro poriadok zdiisnennia innovatsiinoi osvitnoi diialnosti [Regulations on the procedure for implementing innovative educational activities]. *Nakaz MON Ukrainy vid 07.11.2000 № 522* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0946-00#Text> [in Ukrainian].

3. Dychkivska, I. (2017). Preparation of future educators of preschool institutions for innovative pedagogical activity: theory and methodology: monograph [Preparation of future educators of preschool institutions for innovative pedagogical activity: theory and methods: monografiia]. Rivne: Vydavest O. Zen, 372 s. [in Ukrainian].

4. Kozak L.V. (2014). Osoblyvosti innovatsiinoi profesiinoi diialnosti vykladacha doshkilnoi pedahohiky i psykholohii [Features of the innovative professional activity of a teacher of preschool pedagogy and psychology]. *1025-richchia istorii osvity v Ukraini: tradytsii, suchasnist ta perspektyvy: zb. mater. Mizhn. nauk. konf. (22 travnia 2014 r.)*. K.: Kyiv. un-t im. B.Hrinchenka [in Ukrainian].

5. Standart vyshchoi osvity. Druhyi (mahisterskyi riven) vyshchoi osvity. Stupin «mahistr». Haluz znan 01 Osvida/Pedahohika, spetsialnist 012 «Doshkilna osvita». [Standard of higher education. The second (master's) leve) of higher education. Master's degree. Field of knowledge 01 Education / Pedagogy, specialty 012 "Preschool education"]. *Nakaz MON Ukrainy vid 29.04.2020 r. No 572*. [in Ukrainian].

6. Kozak Liudmyla (2021). Tekhnolohichni zasady pidhotovky maibutnikh mahistriv z doshkilnoi osvity do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Technological principles of training future masters in preschool education for innovative professional activities]. *Innovatyka u vykhovanni [Innovation in education]*. Vypusk 13.Tom 1. S.18-27. DOI: 10.35619/iuu.v1i13.370 [in Ukrainian].

7. Kozak L.V. (2021). Teoretyko-tekhnolohichni zasady pidhotovky maibutnikh mahistriv z doshkilnoi osvity do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Theoretical and technological principles of training future masters in preschool education for innovative professional activities] / *Pedagogical and psychological science and education: transformation and development vectors* : Collective monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 362 p. S.235-257. DOI <https://doi.org/10.30525/979934-26-084-1-13> [in Ukrainian].

8. Kozak Liudmyla (2021).. Tekhnolohii rozvytku tvorchoho myslennia maibutnikh pedahohiv doshkilnoi osvity [Technologies for the development of creative thinking of future teachers of preschool education]. *Innovatyka u vykhovanni. [Innovation in education.]* Vypusk 14. S.66-75. DOI: 10.35619/iuu.v1i14.422 [in Ukrainian].

9. Kozak L.V. (2015). Keis-metod u pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Case method in training future teachers for innovative professional activity]. *Osvitolohichniy diskurs: elektronne naukove fakhove vydannia [Educational discourse: electronic scientific publication]*. №3 (11). S. 153-162. Rezhym dostupu: <http://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/290#.VY2ehL7LIU> [in Ukrainian].

10. Entsyklopediia osvity (2008). [Encyclopedia of education] / hol. red. V. H. Kremin. K.: Yurinkom Inter. 1040 s. [in Ukrainian].